

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการพัฒนาพื้นที่ชนบทเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ
นักศึกษา	นางสาวกนกอร อาสาแข็ง
รหัสประจำตัว	44064038
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2549
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพล ดำรงเสถียร
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรศักดิ์ กังขว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพปัจจุบันของแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นและความต้องการพัฒนาแม่น้ำและคลองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ และเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่ดังกล่าวที่โอบล้อมด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา และ คลองสายหลักได้แก่ คลองบางกอกน้อย และ คลองบางกอกใหญ่ มีคลองมอญเป็นคลองสายรอง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นโดยคัดเลือกอย่างเจาะจงจากนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวทางน้ำ จำนวน 150 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้อมูลภาคเอกสาร แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาแม่น้ำและคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ โดยพบว่าปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสภาพของลำน้ำที่ขาดความต่อเนื่องในย่านประวัติศาสตร์ การเข้าถึงโบราณสถาน สภาพปัญหาของคลองคูเมืองเดิมมีการรุกรานพื้นที่ริมฝั่งคลอง การตื้นเขินของคลอง ระดับน้ำไม่คงที่ การบดบังทัศนียภาพของเขื่อนริมน้ำ เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งอยู่เรียงรายบริเวณริมน้ำ ซึ่งมีผลดึงดูดใจต่อการท่องเที่ยว ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของท่าเทียบเรือ บริการเรือเช่าเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ระบบความปลอดภัย แหล่งบริการด้านอาหารและบริการการท่องเที่ยวรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาทางกายภาพของพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางน้ำให้มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวและภูมิทัศน์ริมน้ำ เสนอเส้นทางและรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีความเชื่อมโยงต่อกันระหว่างชุมชนทั้งสองฝั่งคลอง เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

Thesis Title	Development Guideline to Thonbure Area for River Tourism
Student	MissKanokorn Asakeang
Student ID.	44064038
Degree	Master of Industrial Education
Program	Architecture
Year	2006
Thesis Advisor	Assistant Professor Sompol Damrongsatean
Thesis Co- advisor	Assistant Professor Surasak Kangkao Assistant Professor Dr.Lertlak Klinhom

ABSTRACT

The objectives of this research were to studying the physical attributes of Chaopraya River and canals in Thonbure area, gathering opinions and requirements for the development of the waterscape, then proposing guidelines in implementing the project for river tourism. The target areas are those surrounded by the Chaopraya River and the main canals(Klong),i.e. Klong Bangkok Noi and Klong Bangkok Yai, including the secondary Klong Mon. The researcher has been searching for relevant information and gathering opinions from a selected sample group of 150 prospective river tourists by means of reference documents and questionnaires. It has been found that the physical characteristics of the waterways of the River and canals in Thonbure area are mostly disconnected in the terms of historical boundary, thus makes many of archaeological sites difficult to access. Other problems include; the appropriation of the city moat by local people , shallowing of canals, fluctuation of water level and the embankments that obstruct the view of riverside monument, affecting the touristic values, the lack of tourist facilities such as ferry stops, boat rent service, accessibility to all river tourism attraction, security issue, restaurants and accommodations to serve the needs of coming visitors.

Considering those physical aspects, the researcher proposes the possible guidelines for development of the attractions and waterscape of the target area in order to support and respond to the requirements of river tourism in the area. In addition, it to also proposed the suggested routes and different modes of visiting trip in order to create the connectedness of the community on both side of the canals as well as promoting the participation of local people in building a sustainable tourism of their own neighborhood

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ ผ.ศ.สมพล ดำรงเสถียร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผ.ศ.สุรศักดิ์ กังขาว ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม อาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ อาจารย์สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ด้วยความเคารพที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และคำแนะนำในการทำวิจัยนี้

ขอขอบคุณทุกท่านที่กำลังใจจากครอบครัว เพื่อน รุ่นน้องและรุ่นพี่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคนใกล้ชิดทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยนี้ รวมถึงหน่วยงานที่ทำงานที่ให้โอกาสได้ศึกษาในครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้หากมีความผิดพลาดและความบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ไม่มากนักน้อย และหากมีข้อแนะนำประการใด ผู้วิจัยยินดีน้อมรับไว้ทุกประการเพื่อนำมาปรับปรุงให้การวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

กนกอร อาสาแจ้ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	7
2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว.....	7
2.1.2 วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว.....	8
2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	10
2.1.4 ผลกระทบอันเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	16
2.2.1 ความหมายการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	16
2.2.2 องค์ประกอบการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	17
2.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	17
2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำ.....	19
2.2.5 สถิติการท่องเที่ยว.....	20
2.2.6 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	23
2.3 สภาพทางกายภาพของพื้นที่กรุงเทพมหานคร.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร.....	30
2.3.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	31
2.3.3 การคมนาคมขนส่ง.....	32
2.3.4 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.....	38
2.3.5 ลักษณะทางสังคม.....	40
2.4 ลักษณะทางการท่องเที่ยวทางน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครปัจจุบัน.....	42
2.4.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร.....	42
2.4.2 เส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำพื้นที่กรุงเทพมหานครปัจจุบัน.....	62
2.4.3 เส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำพื้นที่ธนบุรีปัจจุบัน.....	67
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น.....	80
4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
4.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปความคิดเห็นการพัฒนาแม่น้ำและคลอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	82
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม.....	84
4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านศักยภาพของพื้นที่.....	84
4.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านศักยภาพของลำน้ำ.....	96
4.2.3 วิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	126
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	126
5.2 การอภิปรายผล.....	129
5.3 ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้.....	133
5.4 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	136
 บรรณานุกรม.....	 168
 ภาคผนวก.....	 170
ภาคผนวก ก เอกสารทางราชการ.....	170
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	177
 ประวัติผู้เขียน.....	 181

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ การท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2545.....	9
2.2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2545.....	11
2.3 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมของชาวต่างชาติสูงสุดในกรุงเทพมหานคร 2545.....	12
2.4 แสดงการประมาณการตัวเลขนักท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ปี 2544, 2550 และ 2555.....	22
2.5 ลักษณะการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวปี พ.ศ.2545.....	22
2.6 แสดงคลองในพื้นที่เขตบางกอกน้อยและเขตบางกอกใหญ่.....	34
2.7 ลำระดับออกแบบคันป้องกันน้ำท่วม.....	39
2.8 ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	64
2.9 ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่คลองบางกอกใหญ่.....	65
2.10 ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่คลองชักพระและคลองบางกอกน้อย.....	66
4.1 การจำแนก ข้อมูลทั่วไปด้านสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
4.2 การจำแนกข้อมูลความคิดเห็นการพัฒนาแม่น้ำและคลองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ.....	82
4.3 แสดงระยะเวลาในการปล่อยเรือออกจากท่าเทียบเรือ.....	88
4.4 ลักษณะเรือโดยสารในแม่น้ำเจ้าพระยา.....	88
4.5 เรือท่องเที่ยวในคลอง.....	90
4.6 คุณภาพน้ำในแม่น้ำ คลองสายหลักและสายรอง.....	98
4.7 รายชื่อสถานที่สำคัญในกำแพงเมืองธนบุรี	102
4.8 รายชื่อสถานที่สำคัญนอกกำแพงเมืองธนบุรี	103
4.9 การวิเคราะห์ประเมินสภาพแหล่งท่องเที่ยวและอาคารโบราณสถาน.....	107
4.10 แสดงรายละเอียดของท่าเทียบเรือฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่ศึกษา.....	111
4.11 แสดงรายละเอียดของท่าเทียบเรือสภาพดีในพื้นที่ศึกษา.....	113

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงแผนที่กรุงธนบุรีสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี.....	2
1.2 แสดงที่ตั้งคลองรอบกรุงธนบุรี.....	3
2.1 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	13
2.2 แผนที่แสดงคลองที่ขุดลัดทางเดินเดิมของแม่น้ำเจ้าพระยา.....	27
2.3 ลักษณะเส้นทางการขุดคลองลัดบางกอกในสมัยพระไชยราชาธิราช.....	28
2.4 ลักษณะปากคลองบางกอก.....	29
2.5 ทศนิภาพฝั่งธนบุรี.....	30
2.6 แสดงพื้นที่กรุงธนบุรีฝั่งธนบุรีในปัจจุบัน.....	31
2.7 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	32
2.8 แสดงโครงข่ายคมนาคมทางบก.....	33
2.9 แสดงโครงข่ายคลองในพื้นที่กรุงธนบุรี.....	36
2.10 แสดงเส้นทางเดินเรือโดยสาร.....	37
2.11 แสดงเส้นทางเดินเรือโดยสารในแม่น้ำเจ้าพระยา.....	38
2.12 แสดงชุมชนที่สำคัญ.....	42
2.13 วัดอรุณราชวรมหาวิหารหรือวัดแจ้ง.....	43
2.14 วัดโมลีโลกยาราม.....	44
2.15 วัดอินทารามวรวิหาร.....	45
2.16 วัดราชคฤห์.....	46
2.17 วัดอมรินทรารามราชวรวิหาร.....	46
2.18 วัดระฆังโฆสิตาราม.....	47
2.19 วัดจันทารามวรวิหาร.....	48
2.20 ทศนิภาพวัดหงส์รัตนาราม.....	48
2.21 วัดกัลยาณมิตรวรวิหาร.....	49
2.22 วัดคูสรีธารามวรวิหาร.....	50
2.23 มัสยิดต้นสน.....	51
2.24 มัสยิดเจริญพาสณ์.....	51
2.25 พระราชวังเดิม.....	53

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.26 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเรือพระราชพิธี.....	54
2.27 ทศนิยภาพบริเวณป้อมวิไชยประสิทธิ์.....	54
2.28 วังหลัง.....	55
2.29 ภายในพิพิธภัณฑ์ศิริราช.....	56
2.30 การทำขันลงหิน.....	58
2.31 บ้านลานมะเกลือ.....	59
2.32 ที่นอนบางกอกน้อย.....	59
2.33 เส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่กรุงธนบุรี.....	67
2.34 แสดงแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวคลองบางหลวง-คลองบางกอกใหญ่.....	68
2.35 แสดงตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวคลองบางกอกน้อย.....	69
2.36 ศูนย์เครื่องปั้นดินเผาอยุธยาโบราณ.....	70
2.37 แสดงตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวเกาะเกร็ด.....	71
2.38 แสดงบ้านไทยริมคลองหันตรา จ.พระนครศรีอยุธยา.....	71
2.39 บ้านหัตถกรรมบางแม่หม้าย.....	72
2.40 แสดงตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวกรุงเทพฯ-อยุธยา.....	73
4.1 ที่ตั้งแม่น้ำและคลองในพื้นที่รอบกรุงธนบุรี	84
4.2 ที่หมายตาบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา-ปากคลองบางกอกใหญ่.....	93
4.3 ที่หมายตาบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา-ปากคลองบางกอกน้อย.....	93
4.4 ขบวนเรือประเพณีชักพระ.....	95
4.5 วิวกระบวนเรือพระราชพิธีทางชลมารค.....	96
4.6 คุณภาพน้ำในแม่น้ำและคลอง.....	100
4.7 สถานที่สำคัญตามแนวริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	104
4.8 สถานที่สำคัญริมคลองบางกอกใหญ่	105
4.9 สถานที่สำคัญริมคลองบางกอกน้อย-คลองชักพระ.....	106
4.10 สภาพท่าเรือแออัด.....	110
4.11 ทางเดินก่อนเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณวัดระฆังฯ และมัสยิดต้นสน.....	110
4.12 การขาดการจัดระเบียบทำนน้ำวัดระฆัง.....	110
4.13 ทางเดินก่อนเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณวัดระฆังฯและ มัสยิดต้นสน.....	111

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.14 สภาพท่าเรือขาดการบำรุงรักษา.....	112
4.15 สภาพท่าเรือ/ท่าหน้าไม่ปลอดภัย.....	112
4.16 ท่าเรือบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา (Zone A).....	114
4.17 ท่าเรือ/ท่าหน้าริมคลองบางกอกใหญ่ (Zone B).....	115
4.18 ท่าเรือ/ท่าหน้าในคลองชักพระ คลองมอญ (Zone C) และคลองบางกอกใหญ่ (Zone D).....	116
4.19 ปัญหาบริการร้านอาหาร.....	117
4.20 ที่จำหน่ายบัตรและจุดประชาสัมพันธ์.....	117
4.21 ลักษณะที่นั่งพักผ่อน.....	118
4.22 การตั้งวางถังขยะ.....	118
4.23 ลานโล่ง ค.ส.ล. หน้าวัดกัลยาณมิตร และลานหน้าวัดอรุณ ฯ.....	119
4.24 ป้ายประชาสัมพันธ์.....	119
4.25 ที่ฝากสัมภาระ.....	120
4.26 ลานจอดรถของสถานีรถไฟธนบุรีและวัดอมรินทราราม.....	120
4.27 ปัญหาล่าคลองตื้นเขิน การทิ้งขยะลงคลอง	121
5.1 การควบคุมการใช้ที่ดินไม่ให้มีกิจกรรมการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม.....	137
5.2 การจัดที่จอดรถให้เป็นระเบียบห่างจากโบราณสถาน.....	137
5.3 การควบคุมมวลของอาคาร.....	137
5.4 ควบคุมรูปทรงวัสดุและสีของอาคาร.....	138
5.5 การควบคุมการติดตั้งป้ายโครงข่ายสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.....	138
5.6 โครงสร้างทางจินตภาพของโบราณสถานกลุ่มวัดอรุณราชวราราม.....	148
5.7 ทศนียภาพริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดอรุณราชวรารามและบริเวณป้อมวิไชยประสิทธิ์.....	149
5.8 ปัญหาความแออัดพื้นที่จุดอับของชุมชน.....	152
5.9 ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการนันทนาการ.....	152
5.10 ปัญหาการขาดแคลนถนนความเชื่อมโยงของพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์.....	152
5.11 การวิเคราะห์ปัญหาการขาดความต่อเนื่องในย่านสำคัญ.....	153
5.12 การวิเคราะห์ปัญหาการขาดทัศนียภาพและการปิดกั้นมุมมอง.....	153
5.13 แนวความคิดเสนอแนะการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการเปิดมุมมอง.....	154
5.14 แนวความคิดการออกแบบพัฒนาพื้นที่กลุ่มวัดอรุณราชวราราม.....	155

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.15 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ.....	156
5.16 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวริมแม่น้ำเจ้าพระยา (Zone A).....	157
5.17 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวตามแนวคลองบางกอกใหญ่ (Zone B).....	158
5.18 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวคลองบางกอกน้อย (Zone D).....	159
5.19 การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวคลองชักพระ (Zone C).....	159
5.20 แนวทางการปรับปรุงท่าเทียบเรือ.....	160
5.21 แนวทางการปรับปรุงจุดอ่อนน้ำท่วม.....	160
5.22 แนวทางการปรับปรุงซุ้มชั่วคราวสำหรับประชาสัมพันธ์/ขายบัตร.....	161
5.23 แนวทางการออกแบบที่นั่งพักผ่อนและภาชนะรองรับขยะ.....	161
5.24 แนวทางการปรับปรุงทางเดินริมน้ำ.....	162
5.25 แนวทางการปรับปรุงร้านจำหน่ายของที่ระลึก/อาหารว่าง.....	162
5.26 รูปแบบการท่องเที่ยวและกลุ่มเป้าหมาย.....	163
5.27 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว.....	164
5.28 อุปกรณ์ความปลอดภัยก่อนการเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ.....	165
5.29 อุปกรณ์ความปลอดภัยขณะเดินทางท่องเที่ยวทางน้ำ.....	165

